

1. Посилення Правових Обмежень у Рамках Протидії Поширенню COVID-19¹

Протягом серпня 2020 року уряд України перейшов від послаблень до посилення запроваджених раніше карантинних заходів. У гуманітарному контексті, особливої уваги заслуговують:

- Продовження адаптивного² карантину до 31 жовтня 2020 року. Рівень застосовуваних обмежень залежить від введеного у відповідному населеному пункті режиму безпеки (зелений, жовтий, помаранчевий або червоний). З 22 липня 2020 року рішення про визначення карантинного режиму у конкретних населених пунктах приймає Державна (не місцева) комісія з питань техногенної безпеки та надзвичайних ситуацій залежно від окремих епідеміологічних показників у таких населених пунктах. Актуальна інформація щодо карантинних режимів у населених пунктах відображена на профільному [урядовому сайті](#);
- Самоізоляція/обсервація при перетині КПВВ чи кордону: 27 серпня 2020 року Кабінет Міністрів прийняв постанову [№ 757](#), якою поновив вимогу про самоізоляцію (за її неможливості – обсервацію) осіб, які перетинають КПВВ (винятки встановлені для дітей у віці до 12 років, співробітників міжнародних та дипломатичних установ і організацій, у разі отримання негативного тесту на COVID та у деяких інших випадках). Значимо, що відносно КПВВ у Луганській та Донецькій областях ситуація фактично не змінилася, оскільки Командувач ООС продовжував вимагати проходження самоізоляції при перетині КПВВ у бік підконтрольної території навіть незважаючи на скасування цієї вимоги у липні 2020 року.³ Вимога про самоізоляцію (обсервацію) також встановлюватиметься для громадян України, які повертаються до батьківщини із [країн](#) з високим ризиком захворювання COVID-19.
- Рух через КПВВ до/з Криму був [обмежений](#) з 9 по 27 серпня із певними винятками для окремих груп громадян України. Зокрема, переміщення дозволялося на підставі зареєстрованого на відповідній території місця проживання,⁴ а також за «гуманітарних підстав» (за індивідуального рішення Голови Державної прикордонної служби). Дозволялося також переміщення вступників до закладів вищої освіти та співробітників гуманітарних і дипломатичних місій. У той же час, переміщення на материкову частину України у переважній більшості вимагало проходження подальшої 14-денної самоізоляції;

¹ Огляд запроваджених раніше правових заходів, пов'язаних із протидією поширенню COVID-19 в Україні та пов'язаних із гуманітарним контекстом, викладений у випусках Правового бюлетеня Данської Ради № 49-53.

² Термін «адаптивний» вперше почали використовувати в Україні після прийняття Кабінетом Міністрів постанови № 392, яка відзначає перехід в урядовій політиці протидії епідемії коронавірусу від «повного карантину» - що передбачає цілковиті заборони на діяльність у сферах торгівлі, громадського харчування, транспорту та ін. – до адаптації до нових реалій та зняття чи послаблення введених раніше заборон залежно від локальних епідеміологічних показників. Для додаткової інформації, див. Правовий Бюлетень Данської Ради, випуск 52, секція 1.

³ Для додаткової інформації див. Правовий Бюлетень Данської Ради, випуск 54, секція 1.

⁴ Наприклад, особі із зареєстрованим у Криму місцем проживання дозволялося перетнути КПВВ у напрямку Криму, а особі із реєстрацією на материковій частині України – виїхати з Криму у відповідному напрямку.

- Обмеження у в'їзді в Україну для іноземців та осіб без громадянства – починаючи з 28 серпня 2020 року, діє загальна заборона на в'їзд до України іноземців та осіб без громадянства. Винятки передбачені для тих із них, хто є батьками/дітьми /чоловіком чи дружиною громадян України, мають дозвіл на роботу в Україні чи посвідку на тимчасове або постійне проживання, подорожують транзитом, прибувають для навчання чи у якості запрошеного підприємством технічного експерта або на запрошення органів державної влади, є співробітниками міжнародних чи дипломатичних організацій або членами їх сімей. Дозвіл на в'їзд надається також особам, визнаним біженцями, а також деяким іншим особам.⁵

2. Конституційний Суд Розглянув Справу Про Конституційність Карантинних Обмежень

Контекст: Більша частина пов'язаних із протидією поширенню COVID-19 карантинних обмежень введені у рамках численних постанов Кабінету Міністрів (а не Законів України, прийнятих Парламентом). Нові постанови вносять зміни до попередніх чи скасовують їх, але при цьому можуть включати у себе – у точній чи адаптованій формі – ці самі скасовані положення. Значна кількість карантинних обмежень обмежують конституційні права – у тому числі право на свободу пересування, свободу зборів, свободу віросповідання, а також право вільно володіти і розпоряджатися своєю власністю.

Винесення питання щодо конституційності: 28 серпня 2020 року Конституційний Суд України виніс [рішення](#) у справі за поданням Верховного Суду щодо конституційності положень ряду правових актів, пов'язаних із запровадженням карантину, у тому числі – постанови Кабінету Міністрів № 392 від 20.05.2020 року. Розглянуті Судом положення постанови КМУ № 392 передбачають:

• Заборону проведення заходів із більше ніж 10 учасниками; • Заборону роботи закладів громадського харчування, ТРЦ та закладів культури; • Обмеження регулярного та нерегулярного пасажирського перевезення;	• Обмеження планової госпіталізації; • Обов'язкову самоізоляції осіб, які досягли 60-річного віку; • Вимоги постійного перебування у визначеному місці самоізоляції та утримання від контакту з іншими особами.

Відзначимо, що у справі не розглядалась конституційність обмеження руху через КПВВ у Луганській та Донецькій областях та з/до Криму, хоч ці обмеження також визначені положеннями постанови Кабінету Міністрів № 392.

Рішення Конституційного Суду:

- Суд **закрив провадження** у частині питання про конституційність зазначених обмежень, мотивувавши це тим, що відповідні положення постанови Кабінету Міністрів № 392 вже були скасовані на момент розгляду справи;
- У той же час, у своєму рішенні Конституційний Суд підтвердив, що конституційні права можуть бути обмежені лише у рамках правових режимів надзвичайного або воєнного стану (жоден із яких не був запроваджений протягом карантину);
- Суд також наголосив, що обмеження конституційних прав – у випадках, коли це дозволяє сама Конституція – можуть встановлюватися виключно законом, ухваленим Парламентом – а не підзаконними нормативно-правовими актами (до яких належать і постанови Кабінету Міністрів).

⁵ Повний перелік груп іноземців та осіб без громадянства, які мають право на в'їзд в Україну в умовах карантину, доступний за [цим](#) посиланням.

Значення Рішення: Суд підтвердив, що гарантовані Конституцією права не можуть бути обмежені органами виконавчої влади. Це підтвердження є тим більш нагальним з огляду на практику порушення цього правила. Прикладом такої практики є рішення Командувача ООС про продовження забезпечення вимоги про самоізоляцію осіб, які перетинають КППВ з непідконтрольної уряду території України на підконтрольну – хоча така вимога не передбачена законами України, і навіть із постанов Кабінету Міністрів вона була виключена.

Щодо Закриття Провадження Щодо Обмежень Конституційних Прав: Нагадаємо, не дивлячись на вказане вище підтвердження недопустимості свавільного обмеження конституційних прав, Суд закриття провадження у цій частині – через те, що відповідні положення постанови Кабінету Міністрів № 392 вже були скасовані. Таке рішення Суду може вбачатись формалістичним, оскільки «скасовані» положення і відповідні обмеження були у тій чи іншій формі перенесені до інших постанов Кабінету Міністрів – які залишаються в силі.

3. Кабінет Міністрів Затвердив Державну Стратегію Регіонального Розвитку 2021-2027

5 серпня 2020 року Кабінет Міністрів ухвалив постанову [№ 692](#), затвердивши Державну стратегію регіонального розвитку на 2021-2027 роки, що прийшла на зміну Державній [стратегії](#) регіонального розвитку на період до 2020 року, затвердженій у 2014 році.

Одним із пріоритетів Стратегії є розвиток «територій, що потребують особливих механізмів та інструментів державної підтримки»:

- До таких територій Стратегія відносить «прикордонні території у несприятливих умовах», серед яких Чернігівська, Сумська, Харківська, Луганська, Донецька, Запорізька, Херсонська, Одеська та Вінницька області;
- Окремо виділяються території на межі з Росією та тимчасово окупованими територіями.

Викладений на 88 сторінках документ структуровано навколо трьох стратегічних цілей, що включають 17 оперативних цілей – які додатково деталізовані у завданнях. Нижче наведені окремі оперативні цілі та узагальнені завдання, які найбільше стосуються захисту прав постраждалого від конфлікту населення та гуманітарного контексту загалом:

Стратегічна ціль № 1: Формування згуртованої держави

<p>Оперативна ціль 2: [...] посилення можливостей розвитку територій, які потребують державної підтримки.</p>	<p>Завдання: Відновлення та розбудова територій, структурна перебудова економік постраждалих внаслідок конфлікту регіонів:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Продовження до 2023 року та оновлення Державної цільової програми відновлення та розбудови миру в східних регіонах України; • Запровадження державної програми відновлення інфраструктури; • Забезпечення сталого водопостачання; • Забезпечення доступу до соціальних та адміністративних послуг, а також високоспеціалізованої охорони здоров'я;
	<p>Завдання: Розвиток сільських територій:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу; • Покращення транспортного сполучення з адміністративними центрами та найближчими містами;

Оперативна ціль 5:
Формування

єдиного освітнього, інформаційного та культурного простору.

Завдання: Інтеграція внутрішньо переміщених осіб:

- Удосконалення інформаційної системи щодо можливостей у сфері житла та роботи для переселенців;
- Інвентаризація нерухомості, потенційно придатної для забезпечення переселенців житлом;
- Підтримка місцевих програм забезпечення переселенців житлом (тимчасовим та постійним), у тому числі програм пільгового кредитування та проживання у сільській місцевості;
- Стимулювання створення нових робочих місць для переселенців та розвитку серед ВПО малого та середнього бізнесу, проведення перепідготовки.

Завдання: Доступ до соціальних та публічних послуг для громадян України, проживаючих на тимчасово окупованих територіях України та прилеглих територіях:

- Спрощення послуг;
- Доступ до медичних послуг на підконтрольній уряду території;
- Доступ до освіти на підконтрольній уряду території України;
- Покращення транспортного сполучення КПВВ;
- Доступ до адмін. послуг у населених пунктах біля КПВВ;
- Розвиток діалогу між жителями підконтрольної та непідконтрольної уряду територій України;

Завдання: Посилення соціальної захищеності ветеранів та членів їх сімей.

Стратегічна ціль № 3: Розбудова ефективного багаторівневого врядування

<p>Оперативна ціль 1: Ефективне місцеве самоврядування та державна влада на новій територіальній основі (децентралізація).</p>	<p>Оперативна ціль 4: Розбудова потенціалу суб'єктів регіональної державної політики.</p>	<p>Оперативна ціль 6: Розбудова системи інформаційно-аналітичної підтримки.</p>
---	--	--

4. Кабінет Міністрів Ввів Доплату До Пенсії По Втраті Годувальна, Загиблого Під Час АТО/ООС

Контекст: Законодавство України передбачає надання допомоги (хоч вона і називається пенсією⁶) у зв'язку із втратою годувальника його членам сім'ї, якщо такі знаходились на його утриманні. Якщо годувальник був учасником АТО/ООС та помер чи пропав без вісти під час виконання своїх обов'язків, застосовується спеціальний порядок надання такої допомоги:

⁶ Принципова відмінність між пенсією та допомогою є те, що пенсія є власністю людини – держава чи недержавний орган зобов'язані її виплачувати, оскільки вона належить особі внаслідок сплати пенсійних внесків чи інших дій. Державна ж допомога є не власністю особи, а формою соціальної підтримки держави – і відтак залежить від її соціальної політики.

Хто має право на допомогу:

- Інший(а) з подружжя – якщо він/вона виховує дитину у віці до 8 років;
- Інший(а) з подружжя – якщо він/вона втратили працездатність через вік чи за станом здоров'я;
- Батьки годувальника – якщо вони досягли пенсійного віку чи мають інвалідність;
- Діти та інші неповнолітні утриманці годувальника, включаючи братів/сестер/унуків – до досягнення ними 18 років (загальне правило).

Розмір допомоги:

- Якщо її отримує одна утримувана особа – 70% від грошового забезпечення померлого(ї);
- Якщо допомогу отримують декілька утримуваних осіб – 90% від грошового забезпечення померлого(ї) розподіляються у рівних частинах;
- Мінімальний розмір допомоги – два прожиткових мінімуми для осіб, які втратили працездатність (станом на серпень 2020 року – 3,424 грн.) на кожну утримувану особу.

Розглянуті Зміни: 3 серпня 2020 року Кабінет Міністрів затвердив постанову [№ 674](#), посиливши соціальний захист сімей військовослужбовців, які загинули під час виконання службових обов'язків під час АТО/ООС. Починаючи із серпня 2020 року:

- якщо померлий годувальник *утримував одну особу*, і її пенсія за втратою годувальника становить менше 7,800 грн. – цій особі призначатиметься адресна допомога у такому розмірі, щоб разом із пенсією вони становили 7,800 грн.;
- якщо ж померлий годувальник *утримував декілька осіб, кожна* із них отримає додаткову допомогу у такому розмірі, щоб разом із пенсією вони становили 6,100 грн.

За [оцінкою](#) Кабінету Міністрів, збільшення зазначеної допомоги охопить 9 тисяч членів сімей померлих під час участі в АТО/ООС військовослужбовців.

5. Президент Підписав Закон Про Збільшення Соціальних Стипендій

6 серпня 2020 року Президент підписав закон [№ 785](#), який передбачає збільшення соціальних стипендій для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Наразі, така стипендія виплачується у розмірі 100% прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку (див. нижче), закон же передбачає її збільшення до 150% відповідного прожиткового мінімуму. Зауважимо, що стипендії будуть збільшені, починаючи з 1 січня 2021 року.

Розмір щомісячної соціальної стипендії станом на серпень 2020 року (у грн.):

	Діючий	Оновлений (з 1 січня 2021)
Для дітей, що навчаються, віком від 6 до 18 років	2,318	3,477
Для студентів, старших 18 років	2,197	3,295

Деякі терміни, що використовуються у цьому документі, взяті із законопроектів або чинного законодавства і не обов'язково відображають позицію ДРБ–ДГР.

Цей документ охоплює питання діяльності з надання гуманітарної допомоги, яка здійснюється за фінансової підтримки Європейського Союзу. Погляди, викладені у цьому документі, жодним

чином не можуть розглядатися як офіційна позиція Європейського Союзу. Європейська Комісія не несе відповідальності за будь-яке використання інформації, яку він містить.

Цей правовий інформаційний бюлетень створений завдяки щедрій підтримці американського народу, що здійснює Агентство США з міжнародного розвитку (USAID). За його зміст несе відповідальність Данська Рада у справах біженців. Бюлетень не обов'язково відображає позицію Агентства США з міжнародного розвитку та Уряду Сполучених Штатів.

Цей документ був створений за підтримки Сполученого Королівства, однак викладені у ньому погляди не обов'язково відображають офіційну позицію Сполученого Королівства.